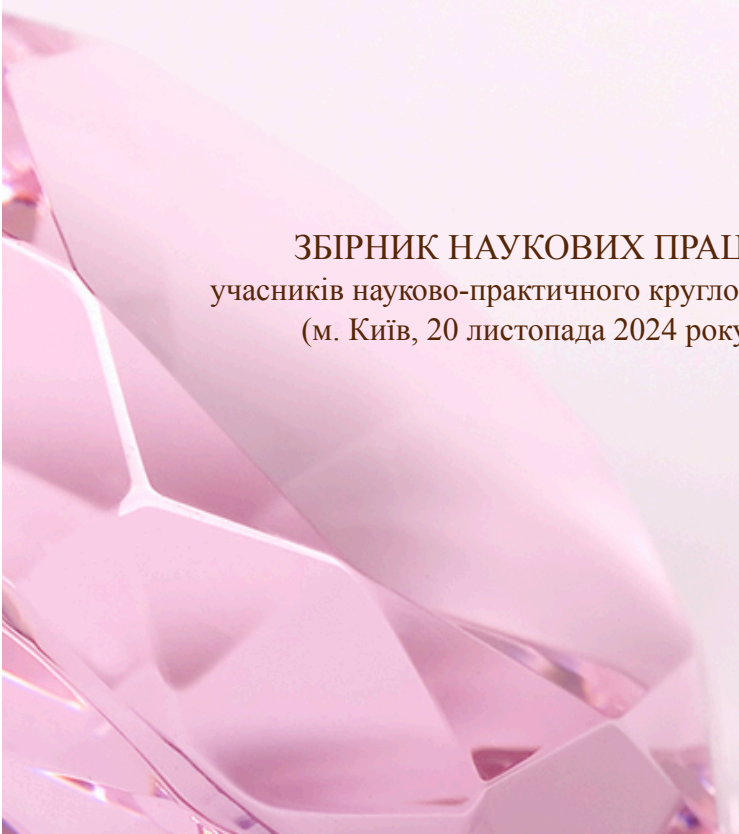

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
ПРИВАТНОГО ПРАВА І ПІДПРИЄМНИЦТВА
ІМЕНІ АКАДЕМІКА Ф. Г. БУРЧАКА
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПОДОЛАННЯ ВИКЛИКІВ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
учасників науково-практичного круглого столу
(м. Київ, 20 листопада 2024 року)

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ
Науково-дослідний інститут приватного права і
підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака

Збірник наукових праць

за матеріалами

науково-практичного «круглого столу»

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПОДОЛАННЯ ВИКЛИКІВ
У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

20 листопада 2024 року

м. Київ, 2024

УДК 346.1:614(477)

Рекомендовано до друку вченою радою Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України (протокол № 16 від 25 грудня 2024 року)

Редакційна колегія:

Король В. І., доктор юридичних наук, професор, старший науковий співробітник, завідувач відділу міжнародного приватного права Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України (голова);

Миронova Г. А., доктор юридичних наук, старший науковий співробітник, завідувачка лабораторії медичного права України та ЄС Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України (відповідальна за випуск);

Крушельницька Г. Л., кандидат юридичних наук, доцент, старший науковий співробітник лабораторії медичного права України та ЄС Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України (заступник голови).

Правові аспекти подолання викликів у сфері охорони здоров'я. Збірник наукових праць за матеріалами науково-практичного «круглого столу» (20 листопада 2024 року м. Київ). К.: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2024. 150 с.

ISBN 978-617-8084-39-4

20 листопада 2024 року лабораторією медичного права України та ЄС проведено «круглий стіл» (20 листопада 2024 року), присвячений висвітленню правових аспектів подолання викликів у сфері охорони здоров'я.

У матеріалах збірника представлені результати наукових досліджень вчених, що стосуються теоретичних та практичних проблем медичного права в Україні та ЄС. Видання адресоване науковим співробітникам, викладачам закладів вищої освіти, аспірантам, а також практикуючим юристам.

Матеріали доповідей подано в авторській редакції. Організаційний комітет не несе відповідальності за зміст публікацій, їх відповідність до вимог законодавства і за порушення авторських прав.

УДК 346.1:614(477)

ISBN 978-617-8084-39-4

© Автори, 2024

© Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2024

5. Харечко Д.О. Особливості державної гуманітарної політики у період сучасних викликів та загроз для формування феномену соціального благополуччя громадян. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування. 2024. Том 35 (74). № 2. С. 6-11.

6. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 року № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/254%Do%BA/96-%Do%B2%D1%80>.

Деревянко Богдан Володимирович, доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник відділу міжнародного приватного права Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СФЕРИ ОЗДОРОВЧОГО МЕДИЧНОГО ТУРИЗМУ

Покращення економічних показників країни можливе через виготовлення і реалізацію на експорт якомога більшої кількості продукції, робіт, послуг із якомога меншими витратами з одночасно значно меншим обсягом імпорту товарів, робіт, послуг з інших країн. При цьому експорт сировини, тобто корисних копалин, необроблених продуктів харчування, напівфабрикатів притаманний економікам нерозвинених країн, які не мають технологій, засобів виробництва і кваліфікованої робочої сили, необхідних для переробки сировини. Експорт робіт і послуг є найбільш вигідним для держави, оскільки не завдається шкоди навколишньому природному середовищу, не вивозяться за кордон матеріальні ресурси. У таких випадках експортуються вміння і навички фахівців, які протягом певного часу їх надають іноземним споживачам, отримуючи від них прямий дохід для себе і держави. Такі

послуги часто надаються українськими лікарями та іншими співробітниками у сферах охорони здоров'я та оздоровлення.

Як раніше нами вказувалося, «антропогенний фактор серйозно впливає на усі процеси і явища у природі, часто виступаючи каталізатором цих процесів. З іншого боку, природний фактор не залишається у боргу перед людством, викликаючи у людей нові хвороби і, відповідно, циклічні епідемії та пандемії. Не подоланими залишаються і давно відомі людству хвороби. Наведене є підставою розвитку сфери фармації та медицини загалом і, відповідно, підставою перманентного розвитку правового забезпечення процесів і діяльності, що відбуваються у сфері фармації та медицини» [1, с. 109]. Слід зробити примітку, що в даному випадку не мається на увазі поява штучних вірусів і хвороб, вироблених у лабораторіях великих медичних монополістів – транснаціональних корпорацій, що спеціалізуються на виготовленні і реалізації у світових масштабах вакцин, пігулок, вітамінів та різних лікувальних і профілактичних засобів. Глобалізація крім позитивів несе багато негативних моментів, пов'язаних із монополізацією галузей і сфер виробництва та бажанням розширитися й отримати надприбутки у будь-який спосіб. Загальновідомо, що розробники антивірусних комп'ютерних програм часто одночасно є виробниками комп'ютерних вірусів. А сучасні капіталісти, які є власниками мільярдних за вартістю пакетів акцій транснаціональних корпорацій (ТНК), у гонитві за надприбутками навряд чи перейматимуться сумліннями совісті чи моралі, а тому не зупиняться перед обманом. У випадку появи природних і штучних вірусів та бактерій значення надавачів медичних послуг та виробників і продавців медичних препаратів тільки зростає. Також зростає і роль медичного туризму, адже окремі медичні послуги можливо отримати лише у певних унікальних місцях на мапі світу або від певних лікарів чи інших фахівців із унікальними знаннями і навичками.

Тобто як і абсолютна більшість природних чи антропогенних ресурсів, якісні медичні послуги також нерівномірно розподілені між регіонами світу, країнами та регіонами у межах країн. Як раніше нами зазначалося: «нерівномірний розвиток медичної сфери у різних державах світу, різноманітні природно-кліматичні відмінності спричиняють розширення сфери медичного туризму. Це явище вигідне державам, оскільки торгівля послугами (зокрема медичними) часто є навіть рентабельнішою, ніж торгівля кінцевою продукцією, а тим більше – торгівля сировиною. Розвиток медичного туризму має ефективно врегульовуватися та підтримуватися за посередництва заходів правового впливу» [1, с. 109-110]. При цьому у сфері медичного туризму розподіл суб'єктів за рівнем, розміром та обсягом випуску і реалізації продукції, а також за обсягом фінансових надходжень до бюджету є аналогічним як і в більшості галузей і сфер господарської діяльності. Можна згадати закономірність Парето, за якою у світовій економіці, національній економіці у певній сфері чи галузі приблизно 80% працевлаштованих виготовляють приблизно 20% продукції, робіт, послуг (це переважно суб'єкти малого бізнесу), а приблизно 20% працевлаштованих виготовляють приблизно 80% продукції, робіт, послуг (це переважно суб'єкти великого бізнесу).

У зв'язку із наведеним вище можна згадати наші попередні міркування, за якими: «сфера медицини, рекреації та медичного туризму є жорстко монополізованою. У свідомості заможних людей світу уже протягом декількох століть закарбувалися назви туристично-лікувальних центрів на території ФРН, Швейцарії, Франції, Угорщини та деяких інших країн світу. Скласти їм конкуренцію дуже складно. Зрозуміло, що в Україні є місця із не менш цілющою і лікувальною водою, не менш чистим повітрям та не гіршими умовами для лікування і відпочинку. Однак про них знають далеко не всі

потенційні споживачі послуг. До того ж, під час активної війни на території України та перманентних загроз збоку агресивного сусіда навряд чи заможні європейці чи американці схочуть лікуватися в Україні. Також слід нагадати, що частина спеціалізованих, а то й унікальних закладів охорони здоров'я сьогодні знаходиться у тимчасовій окупації на території Автономної Республіки Крим та тимчасово окупованих населених пунктів на сході і півдні України» [1, с. 112-113]. З іншого боку, соляні печери із можливістю отримувати спелеопроцедури сьогодні громадянам України та іноземцям без ризику для життя і здоров'я можна відвідувати у західній частині України – у селищі Солотвино Закарпатської області. Зрозуміло, що навіть організацію та обслуговування місць лікування та оздоровлення може собі дозволити лише суб'єкт великого медично-туристичного бізнесу. На поверхні землі мають бути корпуси для проживання і харчування, адміністративні корпуси і господарські споруди, корпуси для проведення повноцінного медичного обстеження до початку і після завершення лікування, а також інша санаторно-курортна інфраструктура. Достатньо поверхове перерахування наведене для приблизної візуалізації розмірів капіталовкладень у будівництво таких об'єктів і споруд. Але зазвичай обладнання, яке застосовується для підтримання у функціональному стані підземних об'єктів у шахті, коштує у середньому у сім-десять разів дорожче за вартість усього нерухомого і рухомого майна, що знаходиться і використовується на поверхні.

Отже, туристично-оздоровчий і туристично-лікувальний бізнес із використанням природних багатств держави спроможний приносити його власникам достатньо великі гроші. Це пояснюється увагою до отримання послуг такого бізнесу від громадян (підданих) інших країн. Тут має місце пропозиція унікальної послуги. Умови глобалізації дозволяють окремим компаніям, групам осіб та особам швидко накопичувати значні грошові капітали. Таких осіб

стає усі більше. І вони можуть дозволити отримувати унікальні медичні та інші послуги. При цьому унікальні ресурси штучного походження можуть з'являтися у світі. І частина з них згодом втрачає свою унікальність, як-то принципово нові напої, нові поєднання продуктів харчування, нові поєднання різних хімічних речовин, нові машини і пристрої. Їх унікальність втрачається після початку промислового виробництва і переходу таких товарів із категорії унікальних до категорії масових. Але унікальних природних об'єктів більше не стає. Заможні держави або ТНК можуть спробувати зробити копію певного природного об'єкта. Та це буде дуже дорого, і статус копії залишиться назавжди. Так, в Україні не з'являються нові гори, нові печери, нові водойми із унікальним складом води тощо; окремі водні джерела пересихають, різноманіття тваринного і рослинного світу знижується. Тому в умовах обмеженості унікальних природних ресурсів логічним виглядає організація і проведення державних конкурсів на реалізацію найоптимальніших проєктів з використання й відновлення унікальних природних об'єктів і ресурсів із метою максимально широкого надання послуг із внутрішнього і зовнішнього медичного туризму. Учасниками таких конкурсів мають виступати суб'єкти великого бізнесу. Реалізація проєктів переможцями конкурсів може здійснюватися на основі довгострокових договорів концесії.

Однією із умов для потенційного переможця проєкту на ефективне використання унікальних природних ресурсів чи об'єктів має стати забезпечення ним соціальної складової. У сучасних умовах існує потреба у реабілітації великої кількості військовослужбовців та цивільних осіб, які постраждали від російської агресії. Медичний туризм таких осіб не завжди може фінансуватися державою. А отже, суб'єкти сфери медичного туризму, які отримали ліцензії і в своїй діяльності використовують природні ресурси України, повинні виділяти у визначених державою

пропорціях безкоштовні та пільгові місця для лікування й оздоровлення пільгових категорій громадян. Хоча можуть бути й варіанти відходу від радянської системи соціального забезпечення, коли пільгові категорії громадян отримуватимуть високі пенсійні, регресні і страхові виплати і самотужки оплачуватимуть своє лікування, реабілітацію й оздоровлення; а суб'єкти бізнесу не будуть виділяти ніяких пільгових місць (це сприятиме усуненню корупції в органах, які видають путівки, курсівки тощо), а сплачуватимуть податки до Державного і місцевих бюджетів. Та другий варіант можливий в умовах глобалізації, але не в умовах війни, оскільки для його реалізації потрібні значні доходи бюджету. Тому його реалізація може розпочатися уже після завершення воєнних дій, відновлення територіальної цілісності країни та підвищення доходів Державного бюджету.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Деревянко Б.В., Миронова Г.А., Книш С.В. Види та стимулювання медичного туризму в Україні. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2022. № 99(4). С. 108–120. doi: 10.32631/v.2022.4.09

Кадала Віталій Віталійович, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри господарсько – правових дисциплін та економічної безпеки Донецького державного університету внутрішніх справ

ЗАГРОЗИ СУСПІЛЬНОМУ БЛАГОПОЛУЧЧЮ: ПРАВОВИЙ ТА СОЦІАЛЬНИЙ СЕГМЕНТ

Загрози суспільному благополуччю, в умовах повномасштабних розгорнутих військових дій в Україні, виступають важливим питанням, котре підлягає першочерговому вирішенню. Відомо, державна політика суспільного благополуччя базується на іде соціальної комунікації між державою, бізнесом і громадянами.